

صورت کلیه قروض دولت ایران بیانک شاهنشاهی

۳۰ ژوان ۱۹۰۷

ایره	تومان	
۴۰۴۱۲۰	۲۰۲۰۶۰۰	مجموع مدعی دولت تا ۳۰ ژوان ۱۹۰۷
	۳۶۲۸۳	قرصی که شاه در تبریز بحساب جاری نموده
۵۵۴۳	۲۷۷۱۵	بصمانت
		ازبات قسط قرضه ۲۹۰۰۰۰ لیره که در ۴
		آوریل بایستی پرداخته شده باشد اما نافع آن
۲۳۵۴۷	۱۱۷۷۳۵	تا ۳۰ ژوان
		صحات اشخاص دیل
۴۲۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	شعاع السلطه
۲۰۸۰۰	۱۰۴۰۰۰	امیر بهادر
۱۳۰۰۰	۶۵۰۰۰	مشیرالدوله و غیره
۵۱۶۲۶۶	۲۵۸۱۳۳۳	مجموع فخرات فوق
۲۹۰۰۰۰	۱۴۵۰۰۰۰	قرص حبیبی
۸۰۶۲۶۶	۴۰۳۱۳۳۳	جمع کل

نمره - ۳۳

مکتوب سیراسپرینک رایس بسر ادوارد کری (وصول
ششم اوت)

آقای من اورفلهك ۱۸ ژویه ۱۹۰۷

افتخار دارم مطالبی را که کنل دکلاس راجع به ریکاد
فزاق ضبط و یادداشت نموده لفاً ارسال دارم — مشارالیه
اشکالات ایصال حقوق ریکاد مزبور را توضیح داده قشونی که
بتوان برای حفظ اتباع خارجه و نگاه داری نظام به از اعتماد
نمود فقط همین قسمترا میداند

(امضا) سبیل اسپرینک رایس

در نلو نمره (۳۳)

مکتوب کابل دکلاس به سیراسپرینک رایس

آقا از قلهك هیجدهم ژویه ۱۹۰۷

فرمانده حالیه ریکاد فزاق موسوم به کنل لباخوف که
جوانی است به سن ۲۴ یا ۳۵ مدتی در آنا مازور قفلیس مشغول
خدمت بوده و چندین نوبت بعمل ناز دید حدود آسیای عثمانی
مأموریت یافته

در ظرف این ده ماه که در ایران توقف دارد بابی
اشکالات دو کشتی و نبرد بوده — تقریباً تا هیجده ماه قبل
حقوق ریکاد را منظمآ تسلیم فرمانده آن می نمودند ولی از آن

بعید حقوقات بشای عقب افتادن را گذاشت و عاقبت دولت ایران که ظاهراً در نحت فشار و تنگدستی گرفتار آمد نتوانست پولی فراهم آورد که مابین صاحبان حقوق تقسیم نماید لهذا دولت روس چون دید عنقریب این قسمت از قشون متصرفه و پراکنده خواهد گردید از داده کرده مقدار پولی ~~صک~~ برای نگاه داری آن لازم است تهیه ببیند - معذک مانک روس مبلغ هشتاد هزار تومان حقه همین مقصود بقرض داد و دیگر از هرگونه مساعدت امتناع ورزید - دولت ایران با آنکه وعده های بسیار می دهد لیکن تاکنون علانی در تحصیل پول اظهار نرسانیده و بنا بر این اوضاع مالیه فعلاً مختل است

در مجلس لا ینقطع به بریکاد حقه آورده اقامه دلایل می کنند که این عده قشون در صورتیکه به پول ایران پرورش میابد فقط برای منافع روس حاضر خدمت است چنانچه از صاحب منصب و تاین که مامور ولایت می شوند مکلفند از بی وفی و چکواکی هر محلی که نوبت می کنند استکشاف نموده محرک ریاست خود اطلاع دهند .

شاهسونهای بلوچ ساود که سالهای متعددی در تحت اقدار فرمانده و رئیس بریکاد بوده به علاوه سیصد نفر قزاق می دادند از یسنی مقام خویش بمجلس شکایت کردند - نتیجه این انقلاب عزل ۲۲ نفر صاحب منصب و ۱۶۰ نفر تاین گردید

در این چند سال اخیر بر عده دستجات کوچکی که در خدمت و محافظت حکام مامور ولایات می شدند خیلی اضافه گشت - این دستجات چون جیره فوق العاده مرسومه را که در اوقات ماموریت باید می داشتند اکنون بندرت دریافت می دارند غالباً ناراضی و گاهی آغاز سرکشی میکنند

کنل لیاخوف از زمان ورود بایران جداً سعی بوده که حتی المقدور آنده از قزاق در طهران باقی بدارد که در اوقات لازمه جهت حفظ اروپائیان يك قوه مختصری در تحت فرمان خویش بقوریت حاضر تواند نمود - ولی از کلیه هزارو پانصد نفر قزاق هنوز هشتصد نفر از مرکز غایب است و پس از طلیدن دستجات ماموره را از هر جا که ممکن باشد بار در موقع اردوی تابستان که آخر این ماه شروع به نشکین خواهد یافت بیش از هشتصد نفر نمی تواند جمع آوری نماید - حالیه از هشتصد نفر که حاضرند دویست نفر آن جزء توپخانه و دویست نفر مامور مستحفظی کوجهای طهران میباشد - لهذا کاربکه کنل لیاخوف در پیش دارد همچنان سهل نمیتوان شمرد و اگر ترتیبی در منظم رسیدن حقوق بریکاد به آن طریقیکه خاطر را رضایت بخش باشد داده نشود تقریباً آتیه بریکاد نامعلوم خواهد بود .

بنا بر نظریاتیکه دولت ایران در مخارج نظامی دارد هیچ جای شبهه نیست که این قوه دارای مخارج کزاف می باشد -

بودجه سالیانه آن معادل است بادویست و بیست و هشت هزار تومان يك قسمت آنرا بجمعی از موظفین که اکنون عده آنها ۲۱۲ نفر است می دهند و مبلغی بصاحبمنصبان خارج از تحت نظام که پس از عزل شاهسونها هنوز ۲۰۴ نفر ماقی بوده از آنجمله سی نفر دارای رتبه سرتیپی هستند — دو بابت مستمری فوق با مواجب صاحبمنصبان صاف از نك تانصاف مخارج کل را مشتمل می گردد — و چون این فقراترا از مجموع کل موضوع نمایند مصارف هرتابویی در سال از صد تومان قدری زیاد تر میشود

فقط دسته قشونیکه در اوقات اغتشاش برای حفظ نظام پایتخت و نگاه داری جان و مال اتاع خارجه بکار تواند آمد همین قسمت است — پس منافع اروپائیان در این است که این عده قشون باید بيك وضع مؤثری نگاه داری شده و ماقی بماند .

دیگر از مطالب راجعه به بریکاد شرح حال کاپیتان کسو باایف است — این صاحبمنصب در سال گذشته مامور تبریز گردید تا در آنجا يك عده سوار برای شاه حالیه که آن وقت ولیعهد بود جمع آوری و مرتب نماید — از آزمون بریکاد را ترك نموده ولی بفرماندهی ۴۰۰ نفر سوار در دولت ایران استخداام یافته — گویا این عده سوار يك قسم کارد هاپوئی را تشکیل داده است و کاپیتان کسو باایف ظاهراً چندان اختیار و اقتداری بر آنها ندارد و تقریباً مقام کم زحمتی را داراست — بجای او در بریکاد

کابینن بلارانوف مقرر کردید

(امضا) دکلاس

المانشه میلی تر

مکتوب سراسپرینک رایس به سر ادوارد کری (وصول

ششم اوت)

از قلهک ۱۹ ژو به ۱۹۰۷

باکال افتخار خلاصه حوادث و اتفاقات یکماهه ایرانرا

موافق آنچه مستر چرچیل درج نموده انقاد حضور آن جناب
می دارم .

از مندرجات آن مهورم جنابعالی خواهد آید که بر بن

نظمی این مملکت یک جزئی افزوده گشته ولی هنوز از اتباع خارجه

که طرفداران ملت از ترس مداخله احباب عراق حراست ایشان

هستند سلب امنیت نشده است - نزاکت و انتظامات از صورت

جلسات مجلس بخوبی مستفاد میشود - ولی منازعه بادولت مخصوصاً

بیشتر رو اشده می نهد - خلاصه دراصلاحات معنونه اهتمام واقعی

بوقوع نه پیوسته و اتابک نکلی مایوس است از اینکه با مجلس

اتفاق صحیحانه نماید و دیر محالست با شاه پوشیده و در نهانی

یست - در این اوقات از انتخابات جدیده گفتگو میرود

(امضا) سسیل اسپرینک رایس

در تلو نمره (۳۴)

نخبه از حوادث یکماهه

اوضاع عمومی

تمام مملکت دچار حالت بدی شده و از ماه گذشته اوضاع عمومی آن بدتر گردیده - مستبدین برای پیشرفت مقاصد خویش، دیسانس و وسائل مصنوعه اغتشاش طهرانرا فراهم آوردند - هر چند دولت اظهار بی بولی میکند و اجتماعات ساختگی همه روزه تشکیل مییابد معیناً اثر خطری بر آن مترتب نباشد و با اینکه در بعضی ولایات مخصوصاً در شال غربی گاهی مرتکب دزدی و سایر شرارتها می شوند لیکن احتمال آشوبی نمی توان داد که بدانواسطه جان و مال اتباع خارجه در مخاطره افتد .

چنانچه مسطور و مندرج بوده اند در سنوات ۱۸۹۲ و ۱۸۹۳ یعنی در سالهای آخر سلطنت ناصرالدین شاه اوضاع از حیث سبب و باعث خیلی باجهات حالیه مشابهت داشته است که چه در آتوقت نه بدولت روس مقروض بودند و نه مجلس ملی وجود داشت .

در طهران بریاست یکی از ملامهای بزرگ بمخالفت مجلس هیجان و اجماع نمودند - مخارج آن بواسطه شاه و درباریان مستبدیکه اطراف ویرا داشتند داده می شد - در يك موقع

تزدبک بود نزع و خوزری بوقوع انجامد لکن رؤسای آزادی خواهان بتدبیر و کجاست طریق آنرا مسدود کردند
 کمی پول و احتیاج به آن که مخصوصاً بدولت و قسمتی از طبقات رسمی و تجار اثر شدیدی نموده مانند همیشه وسیله استقرار خارجی خواهد شد .

منفعت قسط قرض پروسرا که موعده آن ۱۴ ژوئیه بود پرداختند و از بابت قروض جاری دولت (که بانک روس از قرار صد دوازده بانصد هزار لیره و بانک شاهنشاهی نیز از قرار صد دوازده چهار صد هزار لیره مقرض میباشد) چیزی داده نشده همچنین فروضیکه بصرافان ایرانی دارد هنوز در بوته تعویق باقی است

سرمایه ها بعنوان اخذ حقوق عقب افتاده اجتمع نمودند و معلوم است تحریک و ساختگی بوده و از این قبیل دسایس تازگی ندارد - عده از صرافان ایرانی که ادعای طلب هنگفتی ازدولت می نمایند و تا حال مدت سه سال است از موعده ادای آن گذشته در خانه اتانک منحصر شده اند و شاید محرکی آهه را باین کار دعوت نموده باشد - و جمع کشیری از مستخدمین دولتی در میدان نوپخانه اجتمع کرده مطالبه مواجبهای گذشته را می نمودند ولی چون بایشان اطمینان و مواعید بسیار داده شد که بهمین زودی قراری در حقوق آنها داده شود لهذا بکارهای خود عودت یافتند

آذربایجان

وضع تبریز ظاهراً بحالت سکوت و آرامی میگذرد ولی در زنجان و اردبیل اغتشاش عظیمی اتفاق افتاد - در زنجان مردم عمارات حکومتی را غارت و حاکمرا از شهر خارج کردند - و در اردبیل خونریزی شدیدی رویداد و از قراریکه راپورت رسیده متجاوز از صد نفر در اوایل ماه ژویه در آنجا مقتول و مجروح گردیدند - سبب اغتشاشات در هر دو ولایت ظاهراً عمل انتقامات بوده .

رشت

زحمات و مشکلات ملائین در برداشت سهم از محصولات تابحال استدامه یافته - دهاتیان در بعضی از بلوک بصاحبان املاک و نکسائیکه از خارج حمل غله میکنند هنوز از دادن آن مقدار پیله ابریشم که معمول و ر حسب قرار داد ایشان است امتناع دارند - در طالش مردم املاک متعلق بحاکم را خراب و ویران ساختند .

حکومت در گرفتاری اشخاصیکه رعایا را تحریک بسریبچی و امتناع از دادن سهم عایدات ملکی می نمودند همت گماشته و در آخر ماه ژوان با اینکه صاحبان املاک مبلغ کثیری متضرر شده عاقبت محذورات مرتفع و اشکالات خانه یافته تمام ولایت را آرامی فرا گرفت .

مشهد

در کلیه ایالت خراسان سکونت نامه موجود و حادثه که قابل ملاحظه باشد بوقوع نیانجامیده و راپورت داده نشده است .

اصفهان

روز ۲۹ ژوئیه یکی از مستخدمین قونسولخانه اعلیحضرتی را که جیبی بروی حسد می بردند کتک زده و محبوسش داشتند بعد تسلیم آقایان نموده ایشان او را بقونسولخانه فرستادند و معذرتی نخواستند - این مطالب را وزیر مختار اعلیحضرتی البته تعقیب می نمایند و چون باولیای محلی فشار آورده شود عاقبت باینکه بطول خواهد انجامید تنبیه لازمه و ادای خسارت نموده رضیه خواهند خواست

بزد

در یازدهم ماه جاری دو بیست نفر از اهالی به تلکرافخانه که نیز محل ویسقونسول است متحصن گردیده از اجهقات نماینده وزارت مالیه که حجه تحصیل و جمع آوری مالیات ماهور شده تعرض و شکایت دارند - اکنون مشغول اقداماتی هستید که پناهندگانرا از تلکرافخانه خارج سازند

کرمان

اوضاع عمومی جنوب شرقی در تحت قواعد و انتظامات

معموله است

کرمانشاه

ظهیرالدوله حاکم همدان در ۲۰ ژوان وارد کرمانشاه شد و همان روز در تفرقه و جرصکت دادن دو هزار نفر متحصنین قونسولخانه اعلیحضرتی موفق و منصور گردید .
قونسول اعلیحضرتی سالارالدوله را روز ۲۲ ژوان تسلیم ظهیرالدوله داشت و پس از مختصر زمانی او را بمصاحبت سیفالدوله حاکم که از وی شکایت داشتیم بطهران کسب داشتند - احتمال دارد حکومت کرمانشاهرا بطهیرالدوله تفویض دارند .

شیراز

کلبه اوضاع فارس بطور متوسط منظم است

نمبر - ۳۵

مکتوب سیراسپرینک رایس به سر ادوارد کری (۱۲ اوت)

از هیک ۲۷ ژویه ۱۹۰۷ آقای من

راجع بمکتوب مورخه ۱۲ همین ماه که بدولت ایران

نوشته بودم وزیر امور خارجه مراسله جوابیه تساویح ۲۳ ماه

جاری فرستاده که مشعر است برتاخیر تادیه اقساط استهلاك قروض

طلبکاران انگلیسی برای مدت سه سال - اکنون تا کمال اقتضار

ترجمه آنرا ارسال حضور میدارم (درغیاب سیراسپرینک رایس)

چارلس - م - مارلینک (امضا)

در تلو نمره (۳۵)

ترجمه مراسله جوابیه علاه السلطنه به سیراسپرینک راپس

طهران مورخه ۲۲ ژوئیه ۱۹۰۷

جناب شما از اتهامات مجدانه دولت شاهنشاهی و مجلس مقدس ملی راجع باصلاح امور لازمه و تعدیل مالیه و نیز توسعه تجارت بخوبی مستحضر میباشید ولی واضح است که این اقدامات را وقت شایسته مناسی لازم خواهد بود تا منتج نتیجه گردند و اقلامدت سه سال وقت لازم است تا بتوان اصلاحات و مقاصدیرا که در نظر است بعمل آورد .

از آنجا که مجلس شورای ملی دلگرمی بدوستی دولتین و همراهی دولت بریطانیای کبیر در ترقی منافع دولت شاهنشاهی دارد لهذا مخصوصاً بوزارت امور خارجه اظهار داشته که بکمک نمایندگان محترم انگلیس و روس مهاتی در تادیه اقساط قروض بانکها داده شود یعنی تا مدت سه سال بتاخیر افتد چنانچه در نظر این مدت از بابت استهلاك دین چیزی پرداخته نشود مگر منافع آن - هر گاه دو مدت مذکور اصلاحات مالیه به آن وجهیکه در مد نظر است انجام بیاید آن وقت ممکن می شود بیک طریق شایسته براقساط استهلاك افزوده و زودتر بدای دین موفق گردید .

دولت ایران و نمایندگان ملت امید است با این مساعدت دوستانه بتوانند وقت بدست آورده باصلاحات لازمه پردازند و

خرج و دخل مملکترا بر اساس صحیح مخصوصی قرار دهند
 نظر بابتها تا میکه اولیای ایران بدوستی و نیات حسنه
 امنای بریطانیا دارند رجای واثق است که آنجناب این مقصود و
 خواهش دولت شاهنشاهی را از لحاظ رجال مخصوصه بریطانیا
 صکذرائیده در اینخصوص هودت آدولترآ نسبت بدولت ایران
 مستحکم سازند و چنانچه همیشه منافع دولت شاهنشاهی را منظور
 نظر داشته اند امید است در اینموقع هم که دولت مشغول اصلاحات
 است بدوستی دولتین بواسطه پذیرفتن این خواهش ویز معاضدت
 در این موضوع زاید بر آنچه بوده افزوده شود

(بامضا و مهر) علاء السلطنه

نمره - ۳۶

تلگراف سیر ادوارد کری به سیر اسپرینک رایس

از وزارت امور خارجه - (لندن) - مورخه ۲۸ اوت ۱۹۰۷

بدهی دولت ایران بانگلیس

شما مجازید که باولیای ایران بدوید دولت اعلیحضرتی
 در تعویق ایصال اقساط دین تا مدت سه سال و فقط پرداختن و بیخ
 آن راضی گردیده مشروط بر اینکه تعهد کنند در استقراض از
 خارجه ابتدا دولتین انگلیس و روسرا مقدم داشته و نیز در
 ضرابخانه سکه نقره را پس از افضای قرار دادی که نموده اند

دیگری انحصار ندهند .

هرگاه در ظرف این سه ساله از روی جدیت با تنظیمات
بپردازند دولت اعلیحضرتی اقساط پس افتاده این مدت را ابدأ
مطالبه نخواهد کرد

نمره - ۳۷

تلگراف سیر - سی - اسپرینک وایس به سر ادوارد کری
(اول سپتامبر)

آقا از قلهك نمره سپتامبر ۱۹۰۷

دیشب در موقعیکه اتابك از مجلس شورا خارج میشد
هدف کلوله کردید و چون سه تیر بوی زده شده بود در بین راه
که با کالسکه خویش بخانه اش حمل می نمودند وفات یافت — یکی
از قاتلین پس از بقتل وردن سربازی که میخواست او را دستگیر
نماید خود را مقتول ساخته و یکی دیگر از آنها عقید کردید .

نمره - ۳۸

مکتوب سیر - سی - اسپرینک وایس به سر ادوارد کری
(وصول ۳ سپتامبر)

آقای من از قلهك بتاريخ ۲۱ اوت ۱۹۰۷

باکمال افتخار خاطر آجناب را مسبوق میدارد که روز
۲۹ ژوان در اصفهان مردم یکی از غلامهای مستخدم قونسولخانه
اعلیحضرتی را در حوالی جلغا به تهمت مستی گنک زده و شب

محبوسش داشتند — صبح روز دیگر او را بایک مکتوب بدون امضا قونسولخانه فرستادند و شخصیکه غلامرا تسلیم مستر برنهم داشت نوکتر یکی از آقایان است که حالیه در اصفهان اختیار و اقتدار کلی حاصل نموده — در آن مکتوب تقاضای عزل فوری غلام شده بود

من بفوریت یادداشت‌های سخت بدولت ایران فرستاده اشعار داشتم که در مواد معاهده توضیح و آشکار شده مستخدمین قونسولخانه در تحت حمایت انگلیس خواهند بود بدون امضا و رضایت اولیای امور بریطانیا نمی توان آنها را تیه و مجازات نمود — چون اتابک و وزیر امور خارجه اهمیت واقعه را دانستند فوراً وصده ترمیم آنرا دادند بعد شیوه تسامح و غفلت همیشگی بظهور بیوست و من هم واضح داشتم که بر حسب تکلیف مجبور خواهم شد شرح واقعه را بدولت متبوع خود معروض دارم

در این موقع که دولت ایران میخواهد درخواست معاهده و قرار دادپرا نموده بدانواسطه دولت انگلیسرا در مسئله مرحدی مداخله دهد تقریباً يك نوع بدیختی دیدم که اهالی اصفهان بضدیت برخواستہ از روی لجاجت تمهد معتبرپرا که پادشاه ایران بنام خدا امضا نموده متزلزل دارند — وزیر امور خارجه و اتابک هر دو خیلی متاسفند ولی بطور واضح میگویند که حکومت مرکزی مطلقاً دارای قدرت نمیباشد — از آرزوی که ظل السلطان ترك اصفهانرا

نمود آقایان و علما امور آن ولایترا بید تصرف در آورده بروفق
 میل خویش هر آنچه بخواهند صورت میدهند — حاکم قشون و
 استعدادی ندارد و مجازات اشخاص مقصر منجر به فتنه و آشوبی
 خواهد شد که محتمل است مسیحیان آنجا دچار خسارات شوند
 من اظهار داشته ام که مسئله مجازات اشخاصیکه غلام
 قونسولخانه را اذیت کرده اند چندی بتمویق افتد و همچنین در
 خاطر خود باقی خواهم داشت سلوک حاکمرا از اینکه اظهار
 تأسف نموده است — چنانچه مابین مال و تمدنه رسم است شخص
 اول هر مملکتی در موقع اینگونه اتفاقات محض دلجوئی معذرت می
 طلبد و ایشان این مسئله را هیچ بنظر نیاوردند — ولی حکومت
 مرکزی آنچه را که میتواند اقدام کند بایستی کوتاهی نماید
 بالاخره قرار شد نایب الحکومه و کار گذار که وفق وقت
 امور شهر در موقع حادثه مزبوره و تا قبل از ورود حاکم بایشان
 واگذار شده بود بالباس رسمی قونسولخانه آمده ترضیه بخواهند
 و مبلغ صد تومان بتلافی خسارت به بردازند — این مطلب بهمین
 طریق بختم انجامید

نتیجه این شد که قونسول دیگر در صدد تحقیق و استنطاق
 کسانیکه بدرفتاری باغلام نموده اند بر نیاید زیراغلام تلافی خسارات
 را برضایت خویش دریافت داشته و نمایندگان حکومت مرکزی قرار شده
 است ترضیه بخواهند لیکن این حادثه را نمی توان مسکوة عنه

کذاشت و مرتکبین را مجازات نداد — کان میکنم این مسئله وقتی امکان پذیر است که قوای آقایان و علمارا که سوء استعمال نموده در مواقع فاسده بکادمی برند از ایشان گرفته شود — مجلس از وضع حکومت حاضره اصفهان بخوبی مطلع میباشد و آشکارا از نقض معاهده و مخالفتیکه جدیداً شده و در آنخصوص معلومات خود را بیان کرده ام مذمت می نماید — نزدیک است آنرو زیرا که منتظرند دورسد و مصالحت نیست ماخویشتن و با اناک را دره مرض حملات مالاها که منتهای قدرت را دارا هستند گرفتار نمائیم و چون نمیتوانیم اردوش باصفهان کسبل داریم پس نبایستی در تهدیدات از نقطه معنی تجاوز کرد

هم اکنون مستر استووارت کشیش مقیم اصفهان اطلاع داد که هیچگونه علامت ضدیتی بادعای انگلیسی دیگر موجود نیست و بدون هیچ تصدیقی مدارس و مریضخانه ایشان مفتوح و در جریان میباشد .

مستر برنهم در موقع حادثه ناگواری که اتفاق افتاد کمال احتیاط و بردباری را بخرج داده است من خبلی ششوف میشوم اگر اجازه بیایم از طرف شما ویرا تحسین و تمجید نمایم — البته بواسطه این واقعه و جسارت مرتکبین بمقام او توهین وارد آمده و اگر این قبیل اتفاقات دوباره تجدید بیاید آنوقت مطلب محتاج بملاحظات دقیقه خواهد بود — آنچه تحقیق و تجربه شده است

آنچه تهدیدات فرقه علما قاعده بموقع اجرا درنیامده و کان
میکنم تا یک مدتی بسکوت خواهد گذشت

(امضا) سسیل اسپرینگ وایس

نمره ۴۹

مکتوب سر - سی - اسپرینگ وایس به سراد وادسکری -
(وصول سوم سپتامبر)

آقای من از قلمك ۱۸ ژوئیه ۱۹۰۷

شرف دارم خلاصه حوادث ایران را که در ظرف ماه گذشته
اتفاق افتاده و مستر چرچیل موافق معمول جمع و ثبت نموده ارسال
حضور دارم .

دولت روس هنوز قصدش احتراز از مداخلات نظامی
و ورود دادن قشون است باینکه کشتی های کوچک جنگی با تری
روانه داشته و بر قوای نظامی سرحدی افزوده است — وزیر
مختار آندوات بمن اطمینان میدهد که هر چند نمایش قوه
مسلحه و قشونی لازم میباشد لیکن اقدامات مختصره ضروری نخواهد
رسانید .

رؤسای طرفداران ملت بخوبی دریافته اند که اگر مستمبک
و بهانه بدست دول اجنبی باید حتماً مداخله خواهند نمود لهذا
آنچه میتوانند در مسألت باخارج و ثمانت از هر گونه حمله و تعرض
بایمان آنها فروگذار نمیکنند

عمل مالیه ترقی نیافته — کسادى و بی پولی در بازار شدت یافته — بانک ملی هنوز سرمایه تحصیل نکرده ولی وزیر مالیه بامید کمک و همراهی یافتن در اصلاحات مشغول کار شد و مجلس را و ادار قبول خواستن مستشاری از خارجیه نموده که اسماً برای بانک ملی ولی معناً مستشار دولت باشد — پس از کوشش بسیار عاقبت دولت راضی گردید که از فرانسه يك نفر مستشار بطلبد

تاکنون بدهی دولت به بانک شاهنشاهی پرداخته نشده ولی از وزیر مالیه شنیدم که در فراهم ساختن ادای اینگونه قروض سعی میباشند .

وزیر مالیه استعفای خود را از وزارت با اینکه پذیرفته نگردیده داده است و بشرطی آنرا مسترد میدارد که شاه و مجلس توأمأ متعهد شوند قانونی را که برای اصلاح مالیه وضع و بهمهین زودی تقدیم ایشان خواهد داشت به پذیرند

مجلس هنوز انعقاد میابد — و در ضمنیکه مردم برای جشن اعطای مشروطیت بایک حرارتی مناظر باشکوه ترتیب داده بودند مجلس نیز بگرفتن جشن و تشریفات پرداخت ولی تا بحال کار مفیدی انجام نداده و نمیدهد — جلساتش بی نظم و هیچوقت از مذاکرات خود نتیجه قطعی حاصل نمیکند — مخالفت مخفیانه شاه و دوستانش با کمال مهارت و تردستی بتوسط قسمتی از فرقه

ملاها که پول کزاف دریافت میداوند بظهور میرسد و تا اندازه مظفریت یافته بر حرثت و جسارت قوای استبداد افزوده شده ولی رؤسای ملت از این دو دشمنان در خوف و هراس نه بوده باقلی مستحکم بیان میکنند که از این به بعد ممکن نیست دیگر سلطنت استبدادی در ایران اعاده نماید

دشمن عمده مجلس اعضای خود آنست — انظمامات کلیه و اقتدار و اعمال عمومی و نیز قوه نفس کشی بهیچوجه وجود ندارد .

این مسئله حس شده است ~~که~~ اگر مجلس يك عمل مهین و مشخصی را نتواند سر مشق خود قرار دهد بی شبهه مردم سلب اطمینان از آن خواهند نمود و حتی دولت و مخالفین هر دو متفقند که اگر شاه سر نسایم پیش نیاورده ، موافقت ننماید مسلماً هر اقدامی که در اصلاحات نمایند بی نتیجه خواهد بود و امکان ندارد کاری از پیش برده شود بنا بر این مجلس مصمم گردید يك هیئتی را باسم نماینده حضور شاه بفرستد و تا کمال عجز استدعا کنند که آن اعلیحضرت اعتماد خود را نسبت بوکلای ملت مشهود ساخته از روی واقع و صمیمیت در نجات ملت معاضدت فرمایند — لیدر (رئیس مخالفین بمن ثابت داشت که شاه چنان دشمن اساس حاضره است و ضدیت در تمام عروق او ریشه دوانیده که هرگز تن بهمراهی نخواهد داد مگر اینکه از خارجه او را حمایت نکنند یعنی

بنا بر عقیده او اگر دول خارجیه ابراز بحالت خود باقی گذارند شاه مجبور بموافقت و تسلیم شده انوقت مجلس بهر کاری اقدام نماید منتج نتیجه خواهد گردید — یکی از اعضای دولت و دوست صمیمی اتابک همین عقیده را اظهار مینمود

اتابک بواسطه ملول بودن و مراسم ازخان خویش و نداشتن اعتماد بشاه بنهایت میل مذاکره استعنای خود را مینماید — چون وی واسطه بین شاه و مردم یعنی از حیث مقام دومین شخص و صاحب تجارت کثیره و عالم بر کیفیات ممالک است لهذا میتواند از وجود او فایده حاصل نمود لیکن رفع اشکالات را فقط بفرام آمدن یکمقدار پول میداند و در حقیقت نبودن پول سبب پیش رفتن کارها و عدم انتظامات خواهد بود — وزیر جنگ معزول گردید و بجای او شخص دیگر را منصوب نساخته اند — راه اصفهان بتوسط دزد ها بکلی سبی دوسرقت بست دارند مسدود شده است

ملاها ولایت اصفهان را قرضه نموده بمرل خود حکومت می نمایند ولی نمیتوان گفت بی نظمی از آنچه سابق روی میداد حالیه زیادتر و یا خطر مخصوصی برای اتباع خارجه بوجود باشد — مهمنا اگر این ترتیبها مدتی طول انجامد و اصلاح مالیه را از عهد بر نیایند احتمال دارد منحصر بمداخله اجانب شود و فقط همین کار وسیله خواهد شد که دراستقرار نظم اهتمام نمایند — مردم از

نجمیه شاه مشتاق يك چنین روزی میباشد و حاضرند آنرا استقبال
کنند و جمعیت کثیری برای رفع بهانه و منع از مدخله اجاب معین شدند
لیکن نمیتوان گفت ایشان تاکنون بقصد آن باشند که از روی
هیل و اراده منافع و مقاصد شخصی خود را فدای يك منحنی ملت
نمایند — کسانی که به تاشا و مناظره اوصاع همی مشغولند عقیده
شان بالاتفاق اینست که هیچان وطن دوستی ملی اشتهال یافته
و آن يك رویه و اساسی است که پاتیک ایرانرا بهخطر
خواهد انداخت .

(ادامه) سربل اسپرینک رایس

ملعه ف نره ۳۹

خلاصه حوادث یکماه

اوصاع عمومی

شمال ایران بحالت ترلرانی و لی سایر قطعات مملکت
ظاهرأ ساکت است و در اخذ اخبار شهران هیچگونه تغییری
روی نداده .

آذربایجان

در تبرز سکوت و آرامی مداوم دارد لیکن ماه گذشته
خبر رسید که مجدداً طغیان اعتشاش در اردبیل ظهور پیوسته —
مردم بخاله آکتب روس جمله آورده آنهارا بارت کردند و در
ستارا ابیه ماهی کرها، روسها را ورا بیدند

چون نظام الملك آن قوه را نداشت که از عهدۀ مخالفت این اوضاع بر آید لهذا شاهزاده فرمانفرمارا که وزیر عدلیه بود مسجلا بصوبۀ آذربایجان از راه انزلی روانه داشتند تا حکومت آن ایالت را از نظام الملك گرفته خود بفرمان روانی آنجا اشتغال درزد .

رشت

مختصر اغتشاش در محال اطراف اتفاق افتاد ایکن شهر رام بود

اصفهان

ماهور شیخ فضل الله از طهران بدین جا وارد گردید که بر ضد مجلس فرقه تشکیلی دهد -- مشارالیه مجلسیازای بنی و بی میخواند و بعلاوه میگوید این اساس پارلمان که گسترده شده نتیجه اش برچیدن بساط مذهب اسلام است .

از قرار معلوم مجلس طهران نیز بکنفر نمایندۀ فرستاده که اقدامات ماهور شیخ را خنثی نماید

آقایان نفوذ خود را دارا میباشد بمحلی که حاکم اظهار میکند نظر بمخالفت آقایان یعنی آقایان قاضی و برادرش عاجز است از گرفتاری اشخاصیکه غلام قونیه و خانۀ را زده اند .

سیستان

ملاها بنابر واقع الحین ولایتی بسی موعظه نموده و در این موضوع تدابرات چند مابین ایشان و محاسن طهران مخفی شده

آنچه معلوم است این جنبش محصور بفرقه علما میباشد در صورتیکه
حاکم محلی مخالفت و ضدیت میکند .

کرمانشاه

شهر تا آنقدریکه مربوط باخراب است آرام ولی دزدی و قتل دائم
الوقوع است و هنگام شب برای تردد عابرن دوشهر امنیت نیست
بوشهر

مدت این چندماه اخیره شیوع بی قانونی در بوشهر طرف
توجه واقع شده و آنرا بعدم کفایت حاکم نسبت میدهند .
در این تازکی دلاک سپاهیان مأمور مقیم را در دومیلی شهر
در شاه راه سخت نمودند و در شهر خانه یکی از اعضای کپانی انگلیسی
را شکسته داخل شده اند و متجاوز از هفتاد لیره اجناس بسرقت
برده اند

چرچیل

(امضا)

از قاهره پانزدهم اوت ۱۹۰۷

ضمیمه خلاصه وقایع ماهیانه

قونسول جنرال دولت فخریمه مقیم اصفهان تلکراف می
نماید که بواسطه ناامنی و اها تجارت مفلوج گردیده — دستجات
معظمی از بختیارها راه بین سوء و نظام آبادوا اشغال نموده اند و
در همان تلکراف میگوید هفته گذشته هر آنکس عبور از آن راه
سکرده گرفتار دزدها شده است و از جمله دوپست را بسرقت

برده اند و حاکم اظهار عجز می نماید

(امضای مختصر)

حی - پی - سی

تهران یازدهم اوت ۱۹۰۷

شماره - ۴۰

تلگراف سیراد وارد کری به سیراسپرنیک رایس

آقا از وزارت امور خارجه (لندن) ۷ سپتامبر ۱۹۱۷

شا با وزیر مختار دولت روس بایستی متفقاً مکتوبی بضمون واحد
و رسماً موافق مطالب ذیل بدولت ایران ارسال دارید .

• « چون دولتین انگلیس و روس باینکه از آنچه سبب
اختلاف و تصادف بین مصالح و منافع آن دو دولت در قطعات همیشه
ایران یعنی از طرفی متصل یا مجاور بسرحدات روس و از طرف
دیگر بمحدود بلوچستان و افغانستان ابرنات ورزنا لهذا در این
موضوع قرار داد دوستانه امضاً نموده اند .

« دولتین بواسطه این قرار داد در مقابل یکدیگر تعهد می
نمایند که استقلال تمامه و حمایت ایران را رعایت نمایند و اظهار
میدارند که نه فقط صحبانه مایل باشند در دائمی منافع صحتی و
تجارتی سایر ملل بطور مساوی بوده بلکه خواهان ترقی مسالمتانه
مملکت ایران نیز میباشند .

« بعلاوه هر یک از دولتین متعهد میباشند که هیچ
قسم امتیازی در نواحی متصل یا نزدیک مجاور دیگر در تحصیل نمایند .